



Finansdepartementet  
Postboks 8008 - Dep.  
0030 OSLO

Dato: 09.01.2014  
Vår ref.: 13-1433  
Deres ref.: 12/2801

Også sendt elektronisk til:  
postmottak@fin.dep.no

## **Høringsuttalelse – Dokumentasjonsplikt ved rådgivning og salg knyttet til alternative spareprodukter m.v.**

Finans Norge viser til Finansdepartementets høringsbrev av 9. oktober 2013 med vedlagt høringsnotat utarbeidet av Finanstilsynet. Det foreslås i høringsnotatet at det innføres nye regler om dokumentasjonsplikt, god forretningsskikk og lydopptak ved salg av alternative spareprodukter.

### **Finans Norges hovedsynspunkter**

Regelverket i EU på dette området er nå under revisjon. Gjeldende norske regler går allerede lengre enn dagens EU-regler, og Finanstilsynets forslag går på enkelte punkter lengre enn hva som følger av de forslag til nye EU-regler som nå foreligger.

Våre hovedsynspunkter kan sammenfattes slik:

- Finans Norge mener det er viktig at ny regulering sikrer forbrukeren en enhetlig og konsistent beskyttelse i sparemarkedet. Derfor er vi i utgangspunktet positive til at det som for kunden fremstår som likeartede spareprodukter behandles mest mulig likt. Også bransjens Autorisasjonsordning for finansielle rådgivere (AFR) bygger på et slikt prinsipp.
- De store praktiske, kostnads- og personvernmessige konsekvensene av de foreslåtte reglene kan begrense tilbudet av finansielle tjenester, og medføre at kundene ikke blir tilbudt de nødvendige råd og anbefalinger. Finans Norge mener at dette ikke i tilstrekkelig grad er vurdert. Det kan heller ikke sees å være foretatt noen grundig analyse av hvordan de foreslåtte tiltakene faktisk vil virke, herunder i hvilken grad eksisterende tiltak har virket. Finans Norge mener at en eventuell ny regulering i Norge på dette området bør avvende resultatet av de pågående EU-prosesser som har til formål å styrke forbrukervernet på finansområdet. Disse reglene er EØS-relevante og skal ventelig gjennomføres i norsk rett.
- Finans Norge mener at det er viktig at regelverket er harmonisert med kommende EU regelverk, herunder hvordan dette gjennomføres i Norden for øvrig. Det bør foreligge en særskilt vurdering av og begrunnelse for at norske regler skal kunne gå lengre enn det nivå

som EU-reglene bygger på. Det er viktig å sikre at det blir like rammevilkår for norske og utenlandske aktører i Norge.

- Finans Norge ønsker velkommen en helhetlig gjennomgang av problemstillingene relatert til lydopptak og kravet om sletting av overskuddsinformasjon. Dette bør gjennomføres før kravene til lydopptak endres.

### **En nærmere utdyping av hovedsynspunktene**

#### Positiv til at likt behandles likt

Finans Norge er i utgangspunktet positiv til at det som kunden opplever som likeartede produkter behandles mest mulig likt, uavhengig av hvem som er tilbyderer av produktet.

Som nevnt bygger også Autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere (AFR) på et slikt prinsipp.

Det er relevant i denne sammenheng å påpeke at finansnæringen de siste årene selv har tatt flere grep for å bygge kompetanse, øke den etiske bevisstheten og derigjennom bygge tillit til og troverdighet rundt salg og finansiell rådgivning. AFR er allerede nevnt. Det samme bør Finans Norges bransjestandard "God rådgivningsskikk", som er felles for finansiell rådgivning og forsikring.

I følge bransjenormen "God rådgivningsskikk" skal rådgiveren sørge for at kundesamtalen og rådene som her gis, dokumenteres. Det skal gis grundig informasjon og risiko, avkastningsmuligheter, kostnader m.m. Finansnæringen har gjennomgått et stort kompetanseløft på disse områdene. Vi tror at det er slike tiltak som gir de største gevinstene mht. høyere kvalitet i rådgivningen, samt høyere etisk bevissthet i rådgivningsarbeidet.

Det er neppe skiftninger i markedsforholdene som tilsier at det norske regelverket bør endres vesentlig før nye EU-regler er på plass. Salg av individuelle forsikringsprodukter med investeringsvalg, individuell kapital (IK) og individuell pensjon (IP) har de siste årene ligget på mellom 1,9 og 3,5 mrd kroner. Det vil for resultatåret 2013 trolig bli rundt 3,9 mrd kroner, gitt at nytegningen i fjerde kvartal holdt takten fra de tre første kvartalene. Til sammenligning økte bankinnskuddene til norske pensjonister og lønnstakere med 57 mrd. kroner fra september 2012 til september 2013. Per november 2013, var personkunders nettotegning i fond (eksklusive pensjonsmidler med investeringsvalg) 2,7 mrd. kroner, hvorav aksjefond utgjorde minus 1,5 mrd. kroner (netto innløsning).

Nytegningen av individuelle forsikringsprodukter og aksjefond ser altså ikke ut til å ha skutt fart i den lavrenteperioden vi har vært, og er, inne i. Heller ikke endringer i pensjonsregler ser foreløpig ut til å ha påvirket nytegningen i særlig grad.

#### Bør avvente pågående EU-prosesser

Finans Norge kan ikke se at Finanstilsynet har dokumentert at det er behov for å gå lengre og raskere frem i Norge enn i resten av Europa. Dersom det innføres nye særnorske regler er det også en risiko for at disse må endres når de respektive EU-regler skal implementeres i norsk rett.

En horisontal tilnærming (at produkter fra ulike typer foretak/konsesjoner reguleres likt) er også under utarbeidelse i EU gjennom en revisjon av verdipapirmarkedsdirektivet, (MiFID II),

forsikringsformidlingsdirektivet (IMD II) og innføring av krav til nøkkelinformasjon om spareprodukter på tvers av bank-, forsikrings- og verdipapirsektoren (PRIIPs).

En eventuell ny regulering i Norge på dette området bør derfor avvende resultatet av pågående EU-prosesser som nettopp har til formål å styrke forbrukervernet. På den måten sikres en mer helhetlig og enhetlig regulering. Det bør foreligge en særskilt vurdering av og begrunnelse for at norske regler skal kunne gå lengre enn det nivå som EU-reglene bygger på. Det bør herunder inngå en vurdering av hvilke regler som vil bli utarbeidet i våre nordiske naboland, for å sikre harmoniserte regler og lik behandling av kundene.

Vi mener at utredningen i liten grad har problematisert og dokumentert behov for gjennomføringen før disse reguleringene på EU-nivå vedtas. Finanstilsynets egen henvisning til at restriksjonsforbudet (EU-domstolens doktrine om allmenne hensyn) neppe kan begrunne innføring av slike regler ved grenseoverskridende virksomhet, underbygger dette, ikke minst når hovedhensynet bak tilsynets forslag er å sikre et enhetlig regelverk og en ensartet og styrket forbrukerbeskyttelse.

Finanstilsynet anser en egen regulering lik den foreslåtte for å ligge innenfor det handlingsrom som Norge har etter EØS-avtalen, og at det *ikke* vil være hensiktsmessig å avvende endringen til kommende direktiver på området skal gjennomføres. De pågående trilogforhandlinger vil forhåpentligvis gi enighet om MiFID II og de øvrige rettsakter i løpet av nær fremtid. Først da vil det være klart hva et eventuelt nasjonalt handlingsrom går ut på og om resiprositet kan oppnås.

Myndighetene må tilstrebe å gjøre regelverket så klart og oversiktlig som mulig, av hensyn til kundene, investorer og de som skal praktisere regelverket. Regelverket er allerede i dag fragmentert, og forslagene vil etter vår vurdering forsterke dette bildet. Dette medfører at regelverket blir mer komplekst og vanskelig å forholde seg til.

#### Utvidet dokumentasjonsplikt og kostnadmessige konsekvenser

Forslaget om utvidelse av dokumentasjonsplikten vil få store kostnadmessige konsekvenser for særlig mindre banker som ikke er verdipapirforetak, og forsikringsselskaper. De kostnader som påføres foretakene, vil komme i tillegg til pålegg etter andre direktiver. For sparebanker og forsikringsselskaper som ikke har installert lydopptakutstyr representerer dette en betydelig investeringskostnad ved installasjon og drifting av utstyr, samt identifisering og sletting av overskuddsinformasjon. I tillegg vil det påløpe kostnader til opplæring.

Det er også viktig å sikre at en utvidet dokumentasjonsplikt ikke legger hindringer i veien for økt bruk av elektroniske løsninger og elektronisk kommunikasjon med kundene.

Vi kan heller ikke se at det er vurdert hvordan de økte kostnadene vil påvirke foretakene eller eventuelle virkninger av at kostnadene vil kunne belastes forbrukerne. Det er heller ikke sannsynliggjort at de foreslåtte tiltakene vil være et hensiktsmessig middel til å øke den reelle forbrukerbeskyttelsen. Merkostnader kan medføre at mindre banker og selskaper ut fra økonomiske hensyn ikke lenger vil selge alternative spareprodukter over telefon. Konsekvensen blir da i realiteten mindre konkurranse og et mindre diversifisert tilbud til kundene.

Forslagene til utvidelse stiller foretakene overfor organisatoriske utfordringer og endringer.

Dette gjelder særlig ivaretagelse av regelverket om behandling av personopplysninger. Det vil bl.a. være en betydelig utfordring for foretakene å oppfylle både lydopptakplikten og personopplysningslovens regler om sletting av overskuddsinformasjon. Finans Norge har ved flere anledninger tatt opp de store praktiske utfordringene knyttet til å overholde bestemmelsene om opptakspunkt og sletting av overskuddsinformasjon. Mengden overskuddsinformasjon som Datatilsynet krever slettet, er stor, og det er utfordrende for selskapene å overholde bestemmelser som hører under både Finanstilsynet og Datatilsynet, når disse ikke har samme syn på bestemmelsene. Det vises for øvrig til høringen fra høsten 2008 om "Verdipapirforskriftens regler om lydopptak", herunder bransjens høringsbrev av 15. desember 2008 og Datatilsynets høringsbrev av 19. desember 2008.

Det kan og bør stilles spørsmål ved om innføring av strengere krav til dokumentasjons- og lydopptakspunkt vil styrke det *reelle* forbrukervernet. Dersom rådgivning ikke er regningssvarende for tilbyderne, vil kunden kunne henvises til netthandel ("execution only"-produkter), med snevrere produktvalg og lavere forbrukerbeskyttelse. Dette kan reelt medføre at sparekunder ikke får ønsket investeringsråd.

Det kan også stilles spørsmål ved om målsettingen om å styrke forbrukervernet oppnås like godt eller bedre på andre måter. Flere og mer detaljerte dokumentasjonskrav kan ha den ulempen at det trekker oppmerksomheten bort fra det som er hovedsaken, nemlig å sørge for en god kundebehandling og krav til kvalitativt høyverdig rådgivning. Vi viser i denne forbindelse også til vår tidligere omtale av den felles bransjestandarden "God rådgivningsskikk". I påvente av felles harmoniserte EU-regler vil bransjestandarden kunne fungere som en god anbefaling og rettesnor.

### **Oppsummering**

På denne bakgrunn ber Finans Norge Finansdepartementet om å:

1. avvente det videre arbeid med saken, inntil resultatet av de pågående EU-prosesser vedr. MiFID II, PRIIPs og IMD II foreligger, og
2. deretter foreta en særskilt vurdering av om det er et reelt behov for at norske regler skal kunne gå lengre enn det nivå som EU-reglene og våre nordiske naboland bygger på. Det er viktig å sikre at det blir like rammevilkår for norske og utenlandske aktører i Norge.

Med vennlig hilsen

**Finans Norge**

Jan Digranes  
direktør

Liv Tove Bakken  
juridisk fagsjef